

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Mechanika płynów, PG_00060584						
Kierunek studiów	Projektowanie i budowa jachtów						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2025 r.		Rok akademicki realizacji przedmiotu		2026/2027		
Poziom kształcenia	I stopnia - inżynierskie		Grupa zajęć		Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne		Sposób realizacji		na uczelni		
Rok studiów	2		Język wykładowy		polski		
Semestr studiów	3		Liczba punktów ECTS		7.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki		Forma zaliczenia		egzamin		
Jednostka prowadząca	Wydziały Politechniki Gdańskiej -> Wydział Inżynierii Mechanicznej i Okrętownictwa -> Katedra Teorii i Projektowania Okrętów						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr hab. inż. Paweł Dymarski				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć i metody nauczania	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	15.0	15.0	0.0	0.0	60
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	60		6.0		109.0	175
Cel przedmiotu	Zapoznanie się studentów z podstawowymi pojęciami i prawami mechaniki płynów, jak: - gęstość, lepkość, ściśliwość, napięcie powierzchniowe, - równania równowagi w statyce płynów, pojęcie ciśnienia hydrostatycznego, naporu, itp. - równanie ciągłości przepływów, - zasada zachowania pędu, - obliczanie reakcji hydromechanicznych , - zasada zachowania energii dla płynów doskonałych, nieściśliwych (równ. Bernoullego), - podstawowe zagadnienia z zakresu przepływu cieczy rzeczywistych, określanie straty w przepływie. - pojęcie tensora naprężeń w płynie rzeczywistym.						
Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy		Efekt z przedmiotu		Sposób weryfikacji i oceny efektu		
	[K6_W02] ma wiedzę w zakresie mechaniki technicznej, mechaniki płynów, wytrzymałości materiałów, niezbędną do zrozumienia podstawowych zjawisk fizycznych występujących w oceanotechnice		Zna podstawowe pojęcia i metody z zakresu mechaniki płynów, potrafi rozwiązywać podstawowe zadania z MP		[SW3] Ocena wiedzy zawartej w opracowaniu tekstowym i projektowym		
	[K6_K02] potrafi pracować w zespole przyjmując w nim różne role, potrafi działać w sposób racjonalny i etyczny		Działając w zespole potrafi rozwiązywać bardziej złożone zadania z mechaniki płynów oraz opracowywać wyniki z ćwiczeń laboratoryjnych		[SK5] Ocena umiejętności rozwiązywania problemów występujących w praktyce		
	[K6_W03] ma wiedzę dotyczącą hydromechaniki, termodynamiki, konstrukcji maszyn, ekologii, materiałoznawstwa i elektrotechniki niezbędną dla zrozumienia zasad budowy i eksploatacji jachtów		Ma wiedzę dotyczącą hydromechaniki, niezbędną dla zrozumienia zasad budowy i eksploatacji jachtów		[SW3] Ocena wiedzy zawartej w opracowaniu tekstowym i projektowym		

Treści przedmiotu	Na zajęcia przedmiotu składają się wykład oraz ćwiczenia Zakres przedmiotu: Główne właściwości płynów: - gęstość, lepkość, ściśliwość, napięcie powierzchniowe, Podstawowe pojęcia: - cząstka płynu, - ciśnienie, naprężenia styczne, - prawo Pascala. Statyka płynów: - równania równowagi w statyce płynów, - pojęcie ciśnienia hydrostatycznego, - napór siły na powierzchnię płaską, - - pojęcie środka naporu, - - obliczanie momentu od siły naporu. - - siła wyporu, środek wyporu. - stateczność ciał pływającego na powierzchni wody (statku) - - promień metacentryczny, - - wysokość metacentryczna, - - warunki równowagi. Główne pojęcia z zakresu kinematyki płynów: - opis ruchu płynów: - - metoda Eulera, - - metoda Lagrange'a - określanie położenia, prędkości i przyspieszenia płynu, - pojęcie toru ruchu cząstki płynu, strugi, linii prądu, powierzchni prądu, rurki prądu Zasada zachowania masy (równanie ciągłości przepływów): - pojęcie strumienia objętości oraz strumienia masy płynu, - pojęcie objętości kontrolnej płynu, - obliczanie prędkości przepływu przy zmieniającym się przekroju kanału Zasada zachowania energii dla płynów doskonałych, nieściśliwych (równanie Bernoulliego): - rozwiązywanie zagadnień przepływu jednowymiarowego w kanałach: wyznaczanie prędkości przepływu oraz ciśnienia. Zasada zachowania pędu, - pojęcie objętości płynnej, - wyprowadzenie zasady zachowania pędu w postaci całkowitej, - obliczanie reakcji hydromechanicznych, Pojęcie tensora naprężeń w płynie rzeczywistym. Podstawowe zagadnienia z zakresu przepływu cieczy rzeczywistych, określanie straty w przepływie: - uogólnione równanie Bernoulliego, wysokość strat, - wyznaczanie wysokości strat miejscowych i liniowych w przepływie: - - rodzaje przepływów płynów rzeczywistych: - - - przepływ laminarny (uwarstwiony), - - - przepływ przejściowy, - - - przepływ burzliwy (turbulentny).
Wymagania wstępne i dodatkowe	Znajomość podstawowych pojęć z dziedziny fizyki/mechaniki: - siła (wektor siły), - moment siły, - ramię działania siły, - co to jest ciśnienie(?), - pęd, energia potencjalna, energia kinetyczna, - znajomość jednostek związanych z w/w pojęciami, Znajomość podstawowych pojęć rachunku różniczkowego/całkowego - całka oznaczona, - pochodna funkcji, - podstawowa umiejętność zastosowania całki oznaczonej w zagadnieniach z fizyki - równania różniczkowe zwyczajne o zmiennych rozdzielonych - całka powierzchniowa, całka objętościowa Znajomość rachunku algebraicznego: - przekształcenia wyrażeń algebraicznych, - umiejętność "wzięcia przed nawias" (!!!) Algebra wektorów: - iloczyn skalarny, - iloczyn wektorowy, - składowa wektora, - rzutowanie wektora na kierunek określony wektorem jednostkowym Znajomość funkcji trygonometrycznych - sinus, cosinus, tangens, cotangens Podstawowa wiedza z zakresu stereometrii (geometrii 3D) - np.: obliczanie objętości walca, prostopadłościanu, itp. - np.: obliczanie pola powierzchni pobocznic walca Znajomość notacji zmiennoprzecinkowej np.: $\cdot 10^6$ - umiejętność obsługi kalkulatora naukowego

Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	Laborka - sprawozdanie	70.0%	25.0%
	Ćwiczenia - kolokwia	60.0%	25.0%
	Zaliczenie wykładu - kolokwium	60.0%	50.0%
Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	Teoria (wykład): [1] R. Puzyrewski, J. Sawicki: Podstawy mechaniki płynów i hydrauliki. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000 [2] R. Gryboś: Podstawy mechaniki płynów. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998 Zadania (ćwiczenia): [3] R. Gryboś: Zbiór zadań z technicznej mechaniki płynów. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002 [4] E.S. Burka: Mechanika Płynów w Przykładach. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994	
	Uzupełniająca lista lektur	[5] Bar-Meir, Genick, Basics of Fluid Mechanics, Last modified: Version 0.3.4.0 March 17, 2013, www.potto.org/downloads.php [6] Yunus A. Çengel, John M. Cimbala: Fluid Mechanics. Fundamentals and Applications. McGraw Hill Higher Education, Boston, 2006 [7] W.J. Prosnak: Mechanika Płynów (Tom I). Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1970. [8] J. Bukowski: Mechanika Płynów. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1959.	
	Adresy eZasobów	Adresy na platformie eNauczanie:	

WYKŁAD:

1. Zdefiniuj podstawowe pojęcia określające właściwości płynu:
 - a) gęstość,
 - b) ciężar właściwy,
 - c) lepkość.
2. Podaj wzór na naprężenia styczne dla płynu niutonowskiego. Nazwij poszczególne wyrazy równania, narysuj szkic ilustrujący zagadnienie dla prostego przypadku.
3. Podaj definicję ciśnienia. Napisz podstawowy wzór na ciśnienie, opisz występujące w nim wielkości.
4. Opisz pojęcie natężenia przepływu. Podaj definicje (wzory) :
 - a) masowego natężenia przepływu
 - b) objętościowego natężenia przepływu
5. Podaj i opisz równanie ciągłości przepływu w postaci całkowitej
6. Wyprowadź, w oparciu o drugą zasadę dynamiki Newtona zasadę zachowania pędu dla objętości płynnej. Opisz człony wchodzące w skład równania.
7. Podaj ogólną postać tensora naprężeń płynu. Opisz elementy tego tensora. Pokaż w jaki sposób uzyskuje się naprężenie na powierzchni o kierunku określonym wektorem n . Jaka postać przyjmuje tensor naprężeń w przypadku płynu idealnego (nielepkiego).
8. Sformułuj równanie zachowania energii dla płynu nielepkiego i nieściśliwego w przepływie stacjonarnym i bezwirowym. Nazwij poszczególne człony równania.
9. Ciecz płynie rurociągiem. Na odcinku "1" ma on przekrój A_1 , wysokość nad poziomem bazowym z_1 , prędkość cieczy wynosi v_1 , a ciśnienie wynosi p_1 . Podaj prędkość v_2 oraz ciśnienie p_2 na odcinku "2" rurociągu, jeśli znamy jego przekrój A_2 oraz wysokość nad poziomem bazowym z_2 . Wysokość strat pomiędzy "1" a "2" wynosi h_s .
10. Wyprowadź wzór na reakcję hydromechaniczną działającą na ciało opływane.
11. Czym się charakteryzują (chodzi o najważniejszą cechę):
 - a) płyny idealne,
 - b) płyny rzeczywiste.
12. Podaj równanie definiujące:
 - a) linię prądu,
 - b) tor elementu płynu (trajektorię).
 W jakim przypadku linia prądu i trajektoria będą tymi samymi liniami.
13. Oblicz objętościowe i masowe natężenie przepływu powietrza przez powierzchnię A będącą wlotem do systemu klimatyzacji budynku dla następujących danych:
 wektor normalny powierzchni A : $n = [1.414 ; 0 ; 1.414]$, pole pow $A = 1 \text{ m}^2$;
 średni wektor prędkości na powierzchni A : $v = [1 ; 0 ; 0] \text{ [m/s]}$
 gęstość $\rho = 1.2 \text{ kg/m}^3$

ĆWICZENIA:

Należy opanować zadania rozwiązywane na ćwiczeniach. Poniżej przykłady.

KOŁOKWIUM nr 1:

Zad. 1. Oblicz na jaką głębokość zanurzy się po zwodowaniu ponton prostopadłościenny/boja cylindryczna? Zbadaj stateczność pontonu/boi. Gęstość wody $\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$

Zestaw A) Ponton prostopadłościenny:

Masa: $m = 3000 \text{ kg}$
 Wymiary: $L = 6 \text{ m}$, $B = 2.2 \text{ m}$, $H = 1.2 \text{ m}$
 Wys. Sr. Ciężkości: $z_G = 0.6 \text{ m}$

Zestaw B) Boja cylindryczna:

Masa 2000 kg
 Wymiary: $D = 1.5 \text{ m}$, $H = 3.2 \text{ m}$
 Wys. Sr. Ciężkości: $z_G = 1.0 \text{ m}$

Wskazówka: dla koła moment bezwładności: $I_x = I_y = \pi \cdot D^4 / 64$

Zad. 2. Wyznacz rozkład ciśnienia hydrostatycznego oraz oblicz napór wody na zaporę o długości L m przy wysokości spiętrzenia wody H . Wyznacz moment gnący przenoszony przez fundamenty zapory. Gęstość wody $\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$

Zestaw A) Wymiary: $L = 216 \text{ m}$, $H = 84 \text{ m}$

Zestaw B) Wymiary: $L = 400 \text{ m}$, $H = 48 \text{ m}$

	Zad. 3A. Krążek hokejowy o średnicy $D=7.6$ cm ślizga się po nadtopionym lodzie z prędkością 10 m/s. Pomiędzy lodem a krążkiem jest warstwa wody o grubości 0.3 mm. Oblicz siłę tarcia hydromechanicznego działającą na krążek. Gęstość wody $\rho=1000$ kg/m³, lepkość kinematyczna w temp 0 st. C $\nu=1.8 \cdot 10^{-6}$ m²/s. Zad. 3B. Tłok o średnicy $D=160$ mm i szerokości $L=60$ mm przesuwany jest z prędkością $v_t=0.5$ m/s względem cylindra (rysunek). Szczelina tłokowa o grubości $\delta=0.1$ mm wypełniona jest olejem o lepkości kinematycznej $\nu=50 \cdot 10^{-6}$ m²/s i gęstości $\rho=900$ kg/m³. Obliczyć opór tarcia T oleju w cylindrze. Przyjąć trójkątny profil prędkości oleju w szczelinie. Zad. 4. Wyznacz wartość siły F_2 jaką należy zadziałać na tłok o powierzchni A_2, aby układ pozostawał w równowadze. Dane: F_1, A_1, A_2, h, γ. Zad 5. Kotwica ssąca w kształcie cylindra zamkniętego u góry o średnicy $D=4$ m zostaje posadowiona na dnie morskim. Obliczyć maksymalną siłę z jaką kotwica będzie wbijana w dno oraz ciśnienie jakie będzie wywierać krawędź kotwicy na dno, jeśli pompa, w którą kotwica jest wyposażona będzie zdolna obniżyć ciśnienie we wnętrzu cylindra względem otoczenia o $\Delta p=4$ bar. Szerokość krawędzi cylindra kotwicy wynosi $t_k=40$mm. Zad. 6. Pod jakim ciśnieniem trzeba doprowadzić olej do wnętrza siłownika, aby na jego tłoczysku wytworzyć siłę $P=30$ kN. Średnica tłoka 80 mm. KOŁOKWIUM nr 2: Zad 1. Wirnik pompy odśrodkowej o średnicy $D_2=0.4$ m ma otwór wlotowy o średnicy $D_0=0.16$ m, przez który dopływa ciecz z prędkością $v_0=3$ m/s. W przekroju wylotowym o szerokości $b_2=0.03$ m ciecz ma prędkość v_2, której wektor tworzy z kierunkiem obwodowym kąt $\alpha_2=60^\circ$. Obliczyć v_2. Zad. 2. Woda płynie rurociągiem o średnicy $D_1=0.2$ m. W celu zmierzenia natężenia przepływu na poziomym odcinku rurociągu zbudowano zwężkę Venturiego (rysunek), która ma w gardzieli średnicę $D_2=0.1$ m. Manometr różnicowy podłączony do przekroju 1 i 2 wykazuje różnicę poziomów rtęci $\Delta h_r=0.6$ m. Obliczyć prędkość w przekroju 1 oraz strumień masy. Pominąć straty. Zad. 3. Wyznaczyć spadek ciśnienia wody w rurociągu o średnicy $D=0.5$ m i długości $L=1000$ m, jeśli w ciągu jednej godziny przepływa nim średnio $V=3600$ m³ wody. Gęstość wody, lepkość kinematyczna. Zad. 4. Obliczyć prędkość v_1 wypływu wody ze zbiornika oraz masowe natężenie przepływu, jeśli wysokość słupa wody w zbiorniku wynosi $H_0=6$ m, ciśnienie absolutne gazu nad powierzchnią cieczy w zbiorniku $p_0=200$ kPa, średnica otworu wylotowego (znajdującego się przy dnie zbiornika) wynosi $D=0.05$ m, a ciśnienie na zewnątrz zbiornika wynosi $p_1=101$ kPa. Współczynnik strat na wypływie ze zbiornika wynosi $\zeta=0.5$. Gęstość wody $\rho=1000$ kg/m³
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.